

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Менеджмент»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних,
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 протокол від 12.08.2024 р. № 10

Розробник:

Професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, к.ю.н., доцент Коробцова Д.В.

Рецензенти:

1. Декан факультету економічних відносин та фінансів Державного біотехнологічного університету, д.е.н, професор Ларіна Т.Ф.
2. Доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін Навчально-наукового інституту № 4 ХНУВС, к.е.н, доцент Павленко Н.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин - 120 Кількість тем – 9	07 «Управління та адміністрування» 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» <u>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u> (назва СВО)	Навчальний курс <u>2</u> (номер) Семестр <u>4</u> (номер) Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – <u>32</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>32</u> ; (години) Самостійна робота – <u>56</u> . (години)	заочна форма навчання Лекції – <u>6</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>6</u> ; (години) Самостійна робота – <u>108</u> . (години)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у фахівця системи знань і умінь, достатніх для прийняття ефективних рішень з управління організацією. Особливу увагу приділено формуванню практичних навичок, таких як: уміння мотивувати самого себе і працівників; розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; вміння зосереджуватися й приймати управлінські рішення в стресових ситуаціях, формувати практичні навички роботи з інформацією, набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни «Менеджмент» є

- надання студентам необхідних теоретичних знань щодо основних елементів і функцій планування, організації, мотивації, контролю, особистого впливу менеджера на персонал, управління конфліктами в організації, управління персоналом і виробничим процесом;
- формування у студентів практичних навиків з аналізу факторів внутрішньої і зовнішньої середовища, планування, організації, мотивації і контролю діяльності організації, впливу менеджера на персонал, управління конфліктами, управління персоналом і виробничим процесом.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Менеджмент» тісно пов'язана з наступними дисциплінами: «Фінанси», «Фінансове право», «Економічний аналіз», «Економіка підприємств» тощо.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- функції менеджменту;
- стадії процесу управління;
- методи менеджменту;
- фактори внутрішньої та зовнішньої середовища організації;
- основні стадії планування в організації;
- методи довгострокового, середньострокового та короткострокового планування;
- основні типи організаційних структур управління;
- організаційні форми діяльності фірм з правового положення;
- організаційні форми діяльності фірм з рівня монополізації;
- алгоритм та теорії мотивації;
- процес контролю діяльності організації;
- види і порядок організації впливу менеджера на персонал;
- особливості управління конфліктами в організації;
- етапи і методи управління персоналом і виробничим процесом.

вміти:

- аналізувати фактори внутрішньої та зовнішньої середовища організації;
- визначати альтернативну стратегію розвитку організації;
- використовувати методи розробки планів організації;

- розробляти або підбирати для організації найбільш ефективну організаційну структуру;
- мотивувати персонал організації до інтенсивної праці;
- здійснювати контроль трудового процесу;
- організовувати особистий вплив на персонал;
- попереджувати і раціонально виходити з конфліктних ситуацій;
- ефективно управляти персоналом і виробничим процесом.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-03	Здатність планувати та управляти часом.
	ЗК-04	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
	ЗК-08	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК-09	Здатність бути критичним і самокритичним.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-09	Здатність здійснювати ефективні комунікації.
	СК-10	Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Основні елементи менеджменту».

Поняття менеджменту. Стадії процесу управління. Функції менеджменту. Ланки та рівні (ступені) управління. Методи менеджменту. Середи функціонування організації. Характеристики внутрішньої і зовнішньої середи організації.

ТЕМА № 2. «Функція планування».

Основні стадії планування. Розробка довгострокових планів (прогнозів) організації. Методи прогнозування. Розробка середньострокових (тактичних) планів організації. Сітьові методи середньострокового (тактичного) планування. Розробка короткострокових (оперативних) планів організації. Лінійні методи оперативного планування.

ТЕМА № 3. «Функція організації».

Основні типи організаційних структур управління. Лінійна організаційна структура. Функціональна організаційна структура. Лінійно-функціональна організаційна структура. Структури фірм і організацій. Бюрократичні організаційні структури (продуктова, орієнтована на споживача, регіональна). Адаптивні організаційні структури (проектна, матрична). Організаційні форми діяльності фірм з правового положення (повне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, командитне товариство, акціонерно-командитне товариство, акціонерне товариство). Організаційна побудова товариств. Організаційні форми діяльності фірм за рівнем монополізації (картель, синдикат, трест, холдинг, концерн, фінансово-промислова група, консорціум, асоціація).

ТЕМА № 4. «Функція мотивації».

Основні поняття мотивації. Алгоритм мотивації. Змістовні теорії мотивації. Теорія мотивації Маслоу. Двофакторна теорія потреб Герцберга. Теорія потреб Мак Клеllandа. Процесуальні теорії мотивації. Теорія очікувань. Теорія справедливості. Комплексна процесуальна теорія мотивації.

ТЕМА № 5. «Функція контролю».

Сутність контролю. Об'єкти контролю. Види контролю. Процес контролю. Етапи контролю.

ТЕМА № 6. «Особистий вплив менеджера».

Керівництво і лідерство менеджера в ефективному управлінні. Види впливу менеджера. Вплив на основі примусу. Вплив на основі винагороди. Експертний вплив. Харизматичний (еталонний) вплив. Законний (традиційний) вплив. Вплив на основі переконання. Вплив на основі участі. Врахування психічних особливостей особистості в управлінні.

ТЕМА № 7. «Управління конфліктами».

Сутність конфлікту. Види конфліктів. Види конфліктів за ефективністю. Конфлікти функціональні. Конфлікти дисфункціональні. Конфлікти за кількістю сторін. Внутрішньоособистий конфлікт. Міжособистий конфлікт. Конфлікт між особистістю та групою. Між груповий конфлікт. Причини конфліктів. Методи вирішення дисфункціональних конфліктних ситуацій. Структурні методи вирішення дисфункціональних конфліктних ситуацій. Міжособисті методи вирішення дисфункціональних конфліктних ситуацій.

ТЕМА № 8. «Управління персоналом».

Етапи управління персоналом. Планування потреби персоналу підприємства. Набір персоналу. Відбір персоналу. Визначення факторів мотивації трудової діяльності. Професійна орієнтація і адаптація. Освіта персоналу. Оцінка трудової діяльності. Посадові переміщення. Нормування трудових процесів.

ТЕМА № 9. «Управління виробничим процесом».

Зміст підготовки виробництва. Організаційна підготовка виробництва. Матеріальна підготовка виробництва. Технічна підготовка виробництва. Наукова підготовка виробництва. Конструкторська підготовка виробництва. Технологічна підготовка виробництва. Поняття про виробничий процес. Основні принципи управління виробничим процесом. Типи виробництва. Характеристика одиничного типу виробництва. Характеристика серійного типу виробництва. Характеристика масового типу виробництва.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 4							
Тема № 1 Основні елементи менеджменту	8	2	2	-	-	4	Залік
Тема № 2 Функція планування	8	2	2	-	-	4	
Тема № 3 Функція організації	16	4	4	-	-	8	
Тема № 4 Функція мотивації	16	4	4	-	-	8	
Тема № 5 Функція контролю	14	4	4	-	-	6	
Тема № 6 Особистий вплив менеджера	14	4	4	-	-	6	
Тема № 7 Управління конфліктами	16	4	4	-	-	8	
Тема № 8 Управління персоналом	14	4	4	-	-	6	
Тема № 9 Управління виробничим процесом	14	4	4	-	-	6	
Всього за семестр № 4:	120	32	32	-	-	56	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 4							
Тема № 1 Основні елементи менеджменту	10	2	-	-	-	8	Залік
Тема № 2 Функція планування	10	2	-	-	-	8	
Тема № 3 Функція організації	18	2	-	-	-	16	
Тема № 4 Функція мотивації	16	-	2	-	-	14	
Тема № 5 Функція контролю	14	-	2	-	-	12	
Тема № 6 Особистий вплив менеджера	14	-	2	-	-	12	
Тема № 7 Управління конфліктами	14	-	-	-	-	14	
Тема № 8 Управління персоналом	12	-	-	-	-	12	
Тема № 9 Управління виробничим процесом	12	-	-	-	-	12	
Всього за семестр № 4:	120	6	6	-	-	108	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Основні елементи менеджменту		Буняк Н. М. Менеджмент: конспект лекцій для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форми навчання». Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі України, 2018. 140 с. URL: https://volnumy.sharepoint.com/:w:/g/personal/buniak_nadiya_vnu_edu_ua/ESTWrj5b9xMiLbokwDbULUBe4m1N60VXObA7KWpYbhaYw?e=ihjuhl
Самостійно вивчити питання:		
1. Еволюція управлінської думки.		
2. Моделі та методи прийняття рішень.		
Тема № 2. Функція планування.		
Самостійно вивчити питання:		Дарчук В.Г. Аналіз та планування маркетингової діяльності. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2019. 146 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_796_67558907.pdf
1. Балансовий метод середньострокового (тактичного) планування.		
2. Метод середньострокового (тактичного) бізнес-планування.		
Тема № 3. Функція організації.		
Самостійно вивчити питання:		
1. Ефектна організація розподілу повноважень.		
2. Планування і організаційне проектування.		
3. Побудова організаційних структур для світових ринків		
4. Організаційні форми інноваційного менеджменту		
Тема № 4. Функція мотивації.		Ковшова І.О. Маркетинговий менеджмент: теорія, методологія, практика : монографія. Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2018. 516 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15760/Kovshova_Marketynhovyi_menedzhment_teoriia_metodolohiia_praktyka.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Самостійно вивчити питання:		
1. Матеріальне і моральне стимулювання трудової діяльності.		
2. Форми, системи і рівень оплати праці.		
3. Заохочувальні системи оплати праці.		
Тема № 5. Функція контролю.		Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир: Вид-во «Рута», 2021. – 856 с. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8068/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf
Самостійно вивчити питання:		
1. Поведінкові аспекти контролю.		
2. Характеристики ефективного контролю.		
3. Інформаційно-управлінські системи в контролі.		

Тема № 6. Особистий вплив менеджера.		<p>Горбовська О.О., Язвінська Н. В. Маркетингове управління громадськими організаціями. Економіка та суспільство: електронне наукове фахове видання. Випуск 15 (2018). URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/40.pdf</p> <p>Ковшова І.О. Маркетинговий менеджмент: теорія, методологія, практика : монографія. Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2018. 516 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15760/Kovshova_Marketynhovyi_menedzhment_teorii_a_metodolohiia_praktyka.pdf?sequence=1&isAllowed=y</p>
	Самостійно вивчити питання:	
	1. Ситуаційний підхід до лідерства.	
	2. Поведінковий підхід до лідерства.	
	3. Стили управління.	
Тема № 7. Управління конфліктами.		<p>Дарчук В.Г. Аналіз та планування маркетингової діяльності. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2019. 146 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_79_6_67558907.pdf</p> <p>Ковшова І.О. Маркетинговий менеджмент: теорія, методологія, практика : монографія. Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2018. 516 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15760/Kovshova_Marketynhovyi_menedzhment_teorii_a_metodolohiia_praktyka.pdf?sequence=1&isAllowed=y</p>
	Самостійно вивчити питання:	
	1. Проведення організаційних змін.	
	2. Організація і здійснення переговорного процесу.	
	3. Методи і прийоми ведення переговорів.	
Тема № 8. Управління персоналом.		<p>Буняк Н. М. Менеджмент: конспект лекцій для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форми навчання». Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі України, 2018. 140 с. URL: https://volnumy.sharepoint.com/:w:/g/personal/buniak_nadiya_vnu_edu_ua/ESTWrj5b9xMiLbokwDbULUBe4m1N60VXObA7KWpYbhaYw?e=ihjuhl</p>
	Самостійно вивчити питання:	
	1. Методи вивчення витрат робочого часу.	
	2. Організація трудових процесів.	
	3. Шляхи формування колективу.	
Тема № 9. Управління виробничим процесом.		<p>Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир: Вид-во «Рута», 2021. – 856 с. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream</p>
	Самостійно вивчити питання:	
	1. Комунікації в менеджменті.	
	2. Управління організаційним розвитком.	
	3. Управління якістю продукції на підприємстві.	
	4. Менеджмент технічного обслуговування виробництва.	

		m/123456789/8068/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf
--	--	---

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Проблеми сучасного менеджменту.
2. Функції менеджменту.
3. Сучасні концепції економічного розвитку України.
4. Інноваційна основа економічної безпеки держави.
5. Сучасні методи менеджменту.
6. Удосконалення методів управління організацією.
7. Стратегії розвитку організації.
8. Підвищення ефективності управління на основі оптимального планування.
9. Типи організаційних структур управління.
10. Сучасні проблеми створення ефективних організаційних структур підприємств.
11. Бюрократичні організаційні структури.
12. Адаптивні організаційні структури.
13. Організаційно-економічні проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні.
14. Організаційне формування системи економічної безпеки держави.
15. Сучасні організаційні форми діяльності фірм з правового положення.
16. Сучасні організаційні форми діяльності фірм за рівнем монополізації.
17. Зміст і алгоритм мотивації персоналу організації.
18. Сучасні змістовні теорії мотивації персоналу.
19. Сучасні процесуальні теорії мотивації персоналу.
20. Проблеми адміністративної реформи в Україні.
21. Організаційно-економічні засоби протидії корупції.
22. Кадрова політика на підприємстві.
23. Ефективна мотивація діяльності персоналу організації.
24. Управління посадовими переміщеннями персоналу організації.
25. Напрями ефективного управління персоналом.
26. Мистецтво управління особистістю.
27. Закордонний та вітчизняний досвід матеріального стимулювання персоналу.
28. Методи оцінки роботи персоналу в організації.
29. Проблема контролю та управління неформальними групами в організації.
30. Діяльність організації в умовах високого рівня ризиків.
31. Оцінка ризику при прийнятті управлінського рішення.
32. Ефективна діяльність менеджера – залог успіху організації.
33. Сутність, види та організація впливу менеджера на персонал.
34. Проблеми впливу менеджера на персонал у процесі управління.

35. Лідерство менеджера – невід’ємна складова ефективного управління.
36. Удосконалення стилів управління.
37. Сучасні методи підбору та розстановки кадрів в організації.
38. Врахування психічних особливостей особистості при підборі персоналу організації.
39. Ефективність психологічного супроводження управління персоналом.
40. Проблема управління конфліктами в організації.
41. Причини, види і методи вирішення конфліктів в організації.
42. Вирішення конфліктів в системі управління організацією.
43. Управління колективом у стресовій ситуації.
44. Проблеми управління неформальними групами.
45. Оцінка та компенсація моральної шкоди.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Ефективне управління державною власністю.
2. Напрямки ефективного управління персоналом.
3. Проблеми адміністративної реформи в Україні.
4. Особливості становлення та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні.
5. Сучасні проблеми розвитку великого та малого бізнесу в Україні.
6. Основні напрямки ефективного економічного розвитку України.
7. Сучасний стан та напрямки розвитку України.
8. Методи протидії ухиленню від сплати податків.
9. Методи оцінки роботи персоналу в організації.
10. Удосконалення управління неформальними групами.
11. Ефективні напрямки мотивації персоналу.
12. Удосконалення управління конфліктами в організації.
13. Міжнародний досвід боротьби з корупцією.
14. Світовий досвід боротьби з економічними злочинами.
15. Сучасні концепції розвитку економіки України.
16. Підвищення ефективності діяльності державних службовців.
17. Інноваційна основа економічної безпеки держави.
18. Проблеми енергетичної безпеки України.
19. Мотивація інноваційного розвитку економіки.
20. Конкурентоспроможність української економіки.
21. Протиріччя соціально-економічного розвитку України.
22. Економічна ефективність приватизації державної власності.
23. Складові інноваційного розвитку економіки.
24. Оцінка конкурентоспроможності товару.
25. Оцінка конкурентоспроможності підприємства.
26. Оцінка конкурентоспроможності держави.
27. Підвищення ефективності роботи державного апарату управління.
28. Стимулювання інноваційного розвитку економіки.
29. Підвищення ефективності управління персоналом.

30. Вплив ризиків на прийняття управлінських рішень.
31. Напрямки ефективної мотивації персоналу організації.
32. Проблеми екологічної безпеки України.
33. Перспективні напрямки модернізації економіки України.
34. Проблеми конкурентоспроможності економіки України.
35. Пріоритети економічного розвитку України.
36. Актуальність аналізу стратегічних факторів діяльності організації.
37. Сучасні підходи до оцінки потенціалу організації.
38. Комплексний аналіз конкурентоспроможності підприємства.
39. Чинники конкурентної переваги України в сучасному глобалізованому світі.
40. Теоретичні основи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства.
41. Сучасний розвиток конкурентних стратегій підприємства.
42. Актуальність диверсифікації діяльності підприємств.
43. Управління диверсифікованими підприємствами.
44. Науково-інноваційний напрямок розвитку економіки України.
45. Особливості стратегічного підходу в управлінні українськими підприємствами на сучасному етапі.
46. Перспективи використання стратегічного управління на підприємствах України.
47. Стратегія модернізації економіки України.
48. Глобалізація світових господарських зв'язків.
49. Стратегія подолання сучасної фінансово-економічної кризи.
50. Стратегічні орієнтири промислової політики України.
51. Проблема подолання збитковості підприємств.
52. Національні економічні пріоритети України в контексті сучасної глобалізації.
53. Проблеми розвитку корпоративного управління.
54. Конкурентоспроможність економіки України.
55. Пріоритети національного економічного розвитку.

6. Методи навчання

Оволодіння знаннями даного предмета забезпечується поєднанням таких різних форм і методів навчання, як лекції та семінарські заняття й самостійна робота. Ґрунтовнішому вивченню окремих тем сприяють написання рефератів, участь у роботі наукових гуртків, науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад.

Метою лекційного курсу є аналіз та формування у студентів практичних навичок, таких як: уміння мотивувати самого себе і працівників; розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; вміння зосереджуватися й приймати управлінські рішення в стресових ситуаціях, формувати практичні навички роботи з інформацією, набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Аудиторні заняття проводяться у формі лекційних і семінарських занять, на яких студенти повинні засвоїти, що за своєю сутністю дана навчальна дисципліна – самостійна галузь знань, що має свій предмет, свої специфічні проблеми, методи та способи вирішення.

Лекційні заняття передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, за своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни. Лекції є основним джерелом знань, які проводяться в класичній академічній формі. Метою лекційного курсу є формування у студентів комплексу сучасних знань, умінь та навичок у сфері управлінських відносин. Для досягнення названої мети необхідним уявляється вивчення сучасної наукової та навчальної літератури з прийняття управлінських рішень.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти повинні самостійно готувати тези виступів; вміти формулювати визначення основних понять менеджменту; добирати нові основи системного управління організаціями, які регламентують певні питання успішного управлінського рішення.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом студентом у час, вільний від аудиторних навчальних занять, яка складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до семінарських занять, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття, ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні та навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичними рекомендаціями тощо. Для самостійної роботи студентів також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота передбачає виконання доповідей, рефератів.

Критерії оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни: студенти повинні отримати 2 і більше позитивних оцінки з дисципліни протягом вивчення навчальної дисципліни.

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття і зміст менеджменту.
2. Стадії процесу управління.
3. Функції менеджменту.
4. Ланки та рівні (ступені) управління.
5. Методи менеджменту.
6. Середи функціонування організації.
7. Характеристика внутрішньої середи організації.
8. Характеристика зовнішньої середи організації.
9. Основні стадії планування.
10. Розробка довгострокових планів (прогнозів) організації.
11. Методи прогнозування при розробці довгострокових планів організації.
12. Розробка середньострокових (тактичних) планів організації.
13. Балансовий метод середньострокового (тактичного) планування.
14. Метод середньострокового (тактичного) бізнес-планування.
15. Сітьові методи середньострокового (тактичного) планування.
16. Розробка короткострокових (оперативних) планів організації.
17. Основні типи організаційних структур управління.
18. Лінійна організаційна структура управління.
19. Функціональна організаційна структура управління.
20. Лінійно-функціональна організаційна структура управління.
21. Бюрократичні організаційні структури управління.
22. Адаптивні організаційні структури управління.
23. Організаційно-правова характеристика повного товариства.
24. Організаційно-правова характеристика товариства з обмеженою відповідальністю.
25. Організаційно-правова характеристика товариства з додатковою відповідальністю.
26. Організаційно-правова характеристика командитного товариства.
27. Організаційно-правова характеристика акціонерно-командитного товариства.
28. Організаційно-правова характеристика акціонерного товариства.
29. Організаційна побудова товариств.
30. Організаційно-правова характеристика картелю.
31. Організаційно-правова характеристика синдикату.
32. Організаційно-правова характеристика тресту.
33. Організаційно-правова характеристика холдингу.
34. Організаційно-правова характеристика концерну.
35. Організаційно-правова характеристика фінансово-промислової групи.

36. Організаційно-правова характеристика консорціуму.
37. Організаційно-правова характеристика асоціації.
38. Алгоритм мотивації
39. Змістовні теорії мотивації.
40. Теорія мотивації Маслоу.
41. Двофакторна теорія потреб Герцберга.
42. Теорія потреб Мак Клеllandа.
43. Процесуальні теорії мотивації.
44. Теорія очікувань.
45. Теорія справедливості.
46. Комплексна процесуальна теорія мотивації.
47. Сутність контролю.
48. Об'єкти контролю.
49. Види контролю.
50. Процес контролю.
51. Поняття керівництва і лідерства менеджера.
52. Види впливу менеджера.
53. Вплив на основі примусу.
54. Вплив на основі винагороди.
55. Експертний вплив.
56. Харизматичний (еталонний) вплив.
57. Законний (традиційний) вплив.
58. Вплив на основі переконання.
59. Вплив на основі участі.
60. Типи темпераменту особистості та їх врахування при підборі персоналу.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до

журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів,

отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)}}{\text{Кількість балів за підсумковим контролем}} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна

1. Буняк Н. М. Менеджмент: конспект лекцій для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форми навчання». Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі України, 2018. 140 с. URL: https://volnumy.sharepoint.com/:w:/g/personal/buniak_nadiya_vnu_edu_ua/ESTWjrj5b9xMiLbokwDbULUBe4m1N60VXObA7KWpYbhaYw?e=ihjuhl
2. Дарчук В.Г. Аналіз та планування маркетингової діяльності. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2019. 146 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_796_67558907.pdf
3. Ковшова І.О. Маркетинговий менеджмент: теорія, методологія, практика : монографія. Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2018. 516 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15760/Kovshova_Marketynhovy_menedzhment_teorii_metodolohiia_praktyka.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир: Вид-во «Рута», 2021. – 856 с. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8068/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf>

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
4. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06. 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

Додаткова

1. Горбовська О.О., Язвінська Н. В. Маркетингове управління громадськими організаціями. Економіка та суспільство: електронне наукове фахове видання. Випуск 15 (2018). URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/40.pdf
2. Економіка і менеджмент 2023: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 6–7 квіт. 2023 р. : у 6 т. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2023. URL: <https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/Zbirnyk-konferentsiyi-2023-Tom%204.pdf>
3. Коваль Л.А., Жовновач Р.І. Романчук С.А. Реклама та її інноваційний розвиток з позицій маркетингового менеджмента Центральноукраїнський

науковий вісник. Економічні науки. 2022, № 8 (41) С. 129-139. URL: <https://doi.org/10.32515/2663-1636>

4. Ільченко Т. В. Впровадження маркетингового менеджменту на підприємстві: проблеми теорії та практики. Східна Європа: економіка, бізнес та управління : електрон. наук.-практ. журн. 2019. № 1(18). С. 115-121. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/4758>

5. Фурса ВА, Коробцова ДВ Напрями модернізації маркетингу в Україні. Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 2 листопада 2022 р.; Державний біотехнологічний ун-т. Харків, 2022. 216-218 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/14781/1/AKTUAL_NI_%20PROBLEMY_HOSTYNNOSTI_22-217-219.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інституційний Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ [Електронний ресурс] – URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>